

«Much ado about nothing»: canvi o revolució?

Presentació

Influïda dia a dia per les notícies, les portades dels diaris o el boca-orella de la gent, em vaig adonar que últimament es feia un èmfasi anormal en certs esdeveniments com manifestacions i protestes arreu del món, però no eren com algunes que ja estàvem acostumats a veure. Es caracteritzaven per una reivindicació en l'àmbit de la política, en algun aspecte del govern que no acabava de rutllar del tot bé. Eren organitzades pels mateixos ciutadans del país i condicionats per la situació en què es trobaven. Això em va portar a pensar en una idea generalitzada que els pogués englobar a tots, un canvi. Així doncs, la principal fita plantejada ha estat la determinació de la possible presència d'un canvi en la política actual, la qual cosa comporta la creació d'una altra hipòtesi que qüestiona si les manifestacions del canvi posen en dubte el sistema polític actual.

Metodologia

El treball es basa en la investigació d'aquests fenòmens que s'estan produint actualment, específicament abans del 2007 –moment en què comencen els esdeveniments–, i que m'han portat a pensar en un canvi. No obstant això, no és suficient per poder

arribar a les conclusions. Ens falta l'estudi de les idees que posen en dubte els manifestants, és a dir, aquells conceptes que en algun moment de la història un pensador va definir i va aportar a la societat com a alternativa i transformació del sistema de govern. A més a més, això em porta a l'anàlisi del context en què va sorgir i em permet crear un paral·lelisme en la història. Un cop fet tot això, em vaig proposar crear una predicció de futur, però no he estat capaç de fer-ho. M'ha estat impossible poder anticipar els finals i això és degut, bàsicament, al fet que el futur el construeixes dia a dia, el que fas avui té influència en el demà, el futur no està escrit, te l'escrives de mica en mica tu mateix. És tan imprevisible que és impossible endevinar-lo.

La documentació i informació, majoritàriament, ha estat extreta dels principals diaris del país -*El País*, *El Mundo*, *La Vanguardia*, *El Punt Avui+*, *ABC*, *El Periódico* i *La Razón*- els quals m'han permès fer el seguiment dels conflictes. Tot i que també he comptat amb el suport de llibres escrits pels protagonistes de les situacions estudiades (com *La revolución de la dignidad*, de Lina Ben Mhenni), documents firmats per investigadors especialitzats en el tema (fundació CIDOB o FAES, per exemple) i altres d'oficials per tal d'ampliar la informació (estatuts d'autonomia, programa electoral de partits polítics...). Per tal de poder escollir les manifestacions del canvi he treballat a partir dels principals diaris del país, citats anteriorment. En les hemeroteques de les seves pàgines web vaig introduir algunes paraules clau -tipus conflicte, manifestació...- i vaig delimitar la recerca entre els dies 1 de gener de 2004 i 9 de novembre de 2014. Els temes més tractats durant aquest període han estat la 'Primavera àrab' a l'Orient Pròxim i Mitjà, el moviment del 15-M i la 'Marea blanca' a Espanya i les independències d'Escòcia i Catalunya.

Cos del treball

El document es divideix en tres parts relacionades amb les idees expressades anteriorment. La primera engloba tot l'estudi i anàlisi de les possibles manifestacions del canvi. La segona es deté en la revisió dels conceptes polítics ja adquirits que aquests fenòmens es qüestionen. I l'última fa d'enllaç entre les dues parts anteriors i em permet treure les conclusions, és a dir, en aquesta hi ha les relacions reals entre els conflictes i els conceptes, la qual cosa permet afirmar o negar la presència d'un canvi. Altrament, s'adjunta un annex on consten totes les publicacions de premsa utilitzades extretes dels diaris.

Conclusions

Canvi és un concepte que denota la transició que hi ha entre un estat a un altre o, segons la filosofia, el *canvi* és l'alteració d'un ésser o de la realitat, la modificació dels seus atributs.

Per altra banda, *revolució* prové de la paraula llatina *revolutum* que es tradueix com «donar voltes». Així doncs, la revolució és una transformació radical respecte al pas-sat immediat, que es pot produir simultàniament en diversos àmbits.

La 'Primavera àrab'

Els països situats al nord d'Àfrica i l'Orient Pròxim i Mitjà, abans dels esdeveniments iniciats el 2010, coneguts com la 'Primavera àrab', es caracteritzaven per la presència d'un govern autoritari amb intencions de successió als fills, la concentració de poder en un sol home i activitats il·legals, corrupció, poca transparència... Enmig d'una situació de malestar, van sorgir moviments de joves descontents que qüestionaven el model de govern i plantejaven alternatives basades en el liberalisme i la llibertat. Alguns d'aquest països involucrats com Tunísia i Egipte, capdavanters en l'expansió de la Primavera, ja s'han consolidat com a Estats democràtics. Han celebrat les primeres eleccions per tal d'escollir els seus líders –mostra de la sobirania popular– i han posat en vigor la nova Carta Magna. D'altres, influïts pels territoris anteriors, com Líbia i el Iemen, han aconseguit enderrocar els governs anteriors i comencen el procés de liberalització. En canvi, n'hi ha d'altres –Sudan, Jordània, Argèlia, Marroc i Bahrein– que, de moment, s'han conformat amb reformes de diferents tipus i es resisteixen al total canvi, tot i que hi ha hagut protestes i manifestacions. Finalment, Síria és l'únic cas que per tal d'aconseguir el que la Primavera buscava ha entrat una guerra civil. El president es nega a abandonar el poder, cosa que comporta enfrontaments diaris entre els seus seguidors i els influenciats pel corrent liberal. D'aquí en podem extreure que no només hi ha hagut un canvi de pensament, sinó que també el canvi ha estat pràctic. Així doncs, podem concloure que la 'Primavera àrab' és una *revolució*: es parteix d'una situació no democràtica que es transforma totalment respecte de l'anterior, en molts casos s'està arribant a la democràcia. Tot i que per acabar-ho de ser estrictament és necessària una consolidació de tots els canvis que s'han portat a terme; però, en la meua opinió, si se segueix en aquesta línia d'aquí a poc temps el resultat seran nous estats liberals àrabs.

Els moviments d'independència

A Escòcia, el 2007, i a Catalunya, amb l'impacte de la crisi econòmica, van sorgir moviments de minories descontentes que reclamaven la independència dels respectius països als quals pertanyen –Regne Unit i Espanya. Això va comportar la celebració d'un referèndum i un procés de participació ciutadana, respectivament. El govern escocès parteix d'una situació en què no tenia poder per decidir sobre la regió, ja que en l'Acte d'Unió els va cedir tots. En canvi, Catalunya té certa sobirania que els permet decidir sobre assumptes interns de la comunitat. Té govern i institucions propis. A més a més, ambdós territoris es troben sota sistemes democràtics

que els permeten escollir els seus propis representants. No obstant això, amb aquest ascens del sentiment nacional busquen més representativitat política, més descentralització del poder i competències regionals i exalten la sobirania popular per tal de poder escollir sobre el seu propi destí, ja sigui dins l'estat o separats.

Després de les respectives campanyes de persuasió, a Escòcia el 18 de setembre del 2014 es va celebrar un referèndum després de llargs processos de negociació amb el govern central. Va guanyar el 'no', però a partir d'aquí ha començat un procés de cessió de competències cap al govern territorial. En el cas català el govern central no ha volgut entrar en negociacions, la qual cosa ha comportat la celebració d'un procés de participació ciutadana que ha fet parlar molt. Tot i que a Catalunya ha començat una mobilització des de diferents perspectives polítiques quant a l'organització del poder i territorial.

Així doncs, podem definir aquests moviments d'independència com un *canvi*: no hi ha una transformació radical, sinó que a partir d'aquests fets s'ha començat un procés de petites transformacions. Seria més clar l'exemple d'Escòcia que el de Catalunya, ja que en aquest últim no hi ha hagut pràcticament modificacions.

El moviment del 15-M i la 'Marea Blanca'

El moviment del 15-M va sorgir el dia 15 de maig del 2011 a Espanya. Va provocar tant ressò que va inspirar l'aparició d'un altre tipus de manifestacions conegudes com les mareas, per exemple la 'Marea Blanca'. Aquests dos moviments es diferencien perquè el primer reclama aspectes més generals del govern, com serien una democràcia més participativa i major representativitat política, més clara separació de poders o transparència en el govern. En canvi, la marea se centra en la mala gestió econòmica dels centres mèdics i hospitalaris del país. No obstant això, presenten un mateix inici i comparteixen el descontentament envers el govern central.

Després de totes les manifestacions, les acampades a les places de les ciutats més importants, les protestes o els tancaments als hospitals no hi ha hagut modificacions, el govern central ha seguit amb el seu guió de govern establert. Així doncs, aquests moviments no els podem considerar ni revolucions ni canvis, ja que no han produït cap resposta de canvi. No obstant això, tot i no ser cap dels conceptes exposats anteriorment, mostra una inestabilitat en el sistema polític actual que causa malestar a la majoria i que, com més aviat millor, s'hauria de revisar.

Ara englobant tot l'Estat espanyol, els moviments de protesta no han aportat tot allò que reclamaven inicialment. És a dir, després de tots els moviments estudiats d'aquesta regió no hem pogut extreure cap fet que permetés la modificació de les situacions per les quals protestaven –això no significa que d'aquí un temps sí que es porti a terme. Així doncs, els podríem qualificar de poc efectius. En no aconseguir

res, només han aportat una divisió en la societat segons les idees pròpies i grans enfrontaments. D'aquí en sorgeix una paradoxa de la qual és necessari que se'n faci una reflexió: ha estat just sacrificar l'estabilitat d'una societat i un país per no aconseguir res? Seguint en aquesta línia, també podríem definir la situació que s'ha viscut com a *Much ado about nothing*, tal com deia William Shakespeare. Els moviments no han aportat res, però ha estat i segueix sent un gran tema de conversa arreu del país.